

Sosyal Medya Fenomenlerine Bağlanmışlık ile Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişki

Tuğçe PEKER AKMAN¹, Melek DEMİR²

Özet: Bu çalışmada sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın çalışma grubunu Giresun ve Samsun ilinde öğrenim gören 379 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Televizyon Programlarına Bağımlılık Ölçeği, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısından ve Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) yararlanılmıştır. Analizler sonucunda sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter anne ve algılanan helikopter baba tutumları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlığın alt boyutlarından moda, taklit eme, arzulama ve özel eşyalara sahip olmanın cinsiyete göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Algılanan helikopter anne tutumunun ve algılanan helikopter baba tutumunun da cinsiyete göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanmışlık, fenomen, helikopter ebeveyn, sosyal medya

¹ Doktora Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, tugcepeker92@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7836-108X

² Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, mkalkan@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1280-5952

The Relationship Between Attachment to Social Media Influencers and Perceived Helicopter Parenting Attitudes

Abstract: Purpose of this study is to examine the relationship between attachment to social media influencers and perceived helicopter parenting attitudes. The study group consists of 379 high school students in Giresun and Samsun provinces. TV Program Connectedness Scale, Helicopter Parent Attitudes Scale, and Personal Information Form were used to collect data. Pearson's correlation coefficient and Multivariate Analysis of Variance (MANOVA) were used for data analysis. The analyses revealed that there were significant positive correlations between attachment to social media influencers and perceived helicopter parenting attitudes. It was also found that the sub-dimensions of attachment to social media influencers, such as following fashion, imitation, desire, and possession of personal belongings, created significant gender differences. In addition, significant gender differences were observed in perceived helicopter mother and perceived helicopter father attitudes.

Keywords: Attachment, influencer, helicopter parent, social media

Giriş

Teknolojik gelişmelerin ve dijitalleşmenin hızla arttığı dünyamızda sosyal medya kullanımı da artış göstermektedir. TÜİK verileri incelendiğinde 16-24 yaş arasındaki bireylerin internet kullanımının 2020 yılında %93 olduğu görülürken 2021 yılında bu oranın %97.1 olduğu tespit edilmiştir (TÜİK, 2022). Benzer olarak Amerika'da yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre 13-17 yaş aralığındaki bireylerin en çok tercih ettikleri sosyal medya hesaplarının Youtube, Instagram ve Snapchat olduğu ifade edilmektedir (Anderson ve Jiang, 2018).

Teknoloji kullanımının gençler arasında hızla arttığını ve bireylerin hayatlarını yeniden şekillendirdiğini ifade eden Kalkan ve Kaygusuz (2013) gelişim dönemi nedeniyle özellikle ergenlik dönemindeki bireylerin duygusal dalgalanmalar, kimlik bunalımı yaşadığını, sosyalleşme ihtiyacı duyduğunu ve bu nedenle teknolojiyi bir araç olarak kullandıklarını belirtmektedir. Bu psikolojik ruh hali içerisinde başlayan teknoloji kullanımı bireyin aile ve sosyal hayatını da olumsuz yönde etkileyerek ergenin hayatında ve önemli yaşam alanlarında sıkıntılara yol açabilmektedir (Odacı ve Çikrıkci, 2017; Shaw ve Black, 2008). Çok sayıda ülkede ergenlik dönemindeki bireylerin internet kullanımına yönelik yapılan araştırmalar ergenler arasında internet kullanımının hızlı arttığını ve risk oluşturduğunu göstermektedir (Kuss, Griffiths, Karila ve Billieux, 2014; Şenel ve Çakmak Tolan, 2022). Kokka, Mourikis, Nicolaides, Darviri, Chrousos, Kanaka-Gantenbein ve Bacopoulou (2021) yapmış oldukları araştırma sonucunda ergen uykusu ile problemlili internet kullanımı arasında negatif bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Aynı araştırmada problemlili internet kullanımının uyku kalitesini ve miktarını etkilediği ve uykusuzluk semptomlarını tetiklediği bulunmuştur. Problemlili internet kullanımı özellikle ergen ve gençlerde işlev bozukluklarına ve istenmeyen sonuçlara yol açabildiği ifade edilmektedir (Saletti, Van den Broucke ve Chau, 2021). Siber zorbalık ile problemlili internet kullanımı arasında pozitif yönde, problemlili internet kullanımı ile duygusal zeka arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğunu tespit eden Yudes, Rey ve Extremera (2022), bu ilişkinin kızlarda daha güçlü olduğunu ifade etmektedir.

Kaess, Durkee, Brunner, Carli, Parzer, Wasserman vd. (2014)'nin yaş ortalaması 14.9 olan 11 Avrupa ülkesindeki ergen bireylerle gerçekleştirdiği araştırma sonucuna göre internet bağımlılığı yaygınlığının %4.2, sorunlu internet kullanımı yaygınlığının ise %13.4 olduğu ifade edilmektedir. Benzer şekilde Tsitsika, Janikian, Schoenmakers, Tzavela, Ólafsson, Wójcik vd. (2014) 13284 ergen bireyle gerçekleştirdikleri araştırmada internet bağımlılığı yaygınlığının %1.2, internet bağımlılığı riskinin ise %12.7 olduğunu tespit etmişlerdir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre ise internet kullanım verileri incelendiğinde ergenlerde internet kullanım oranının %97.1 olduğu görülmektedir (TÜİK, 2022).

Ergenlik dönemindeki bireyler rahatlamak, eğlenmek ve etkileşim kurmak amacıyla interneti kullanırken aynı zamanda sorunlarından kaçmak, gerçek hayatta karşı karşıya kaldıkları sıkıntılı durumlarla yüzleşmemek gibi nedenlerle de kullanmaktadır (Canoğulları ve Güçray, 2014). Geliştirici olmayan bir şekilde internette zaman geçirme gencin hayatını olumsuz yönde etkilemekte ve bireyi bağımlı hale getirmektedir (Ayas, Çakır ve Horzum, 2011). Özellikle son zamanlarda sıklıkla gündemde olan influencer (sosyal medya fenomenleri) yaşantıları ergenlik dönemindeki bireyler için cezbedici bir hal almaktadır (Yaylagül, 2017). Influence kelimesi Dictionary (T.Y.) online sözlüğünde “pek çok insanı sosyal medya ya da geleneksel medya aracılığıyla etkileme gücüne sahip kişi” olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde sosyal medya platformlarındaki ünlüler fenomen olarak adlandırılmakta ve paylaştıkları videoların, paylaşımların düzenli olarak izlenmesi takipçi sayılarının artmasına ve daha fazla kişiye ulaşmalarına yol açmaktadır. Birçok genç tarafından takip edilen fenomenlerin gençler üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri de olabilmektedir.

Büyüme ve gelişme çağında bireyler, ailelerinden gözlemedikleri davranışları öğrenmekte ve bu davranışları içselleştirmektedir. Aile ortamında geçerli olan değerler, ailenin kişilik yapısını oluşturmakta ve bireyler bu değerleri ilişkilerinde esas almaktadır. Fenomenlere ve internete çok fazla yönelmede anne, baba ve çocuk arasındaki ilişki ve anne baba tutumunun önemli bir etken olduğu araştırmalar ve gözlemler sonucu ortaya konulmuş ve araştırmacılar bu konuya dikkat çekmişlerdir. (Lee ve Chae, 2007; Li, Garland ve Howard, 2014; Xu, Shen, Yan, Hu, Yang, Wang vd., 2014; Xiuqin, Huimin, Mengchen, Jinan, Ying ve Ran, 2010). Araştırmalar ailelerin çocuğa ilgisizliği, ceza vermesi, daha az destek ve sevgi

vermesi aile iletişimi kurmasında güçlük çeken çocukların internet bağımlısı olmaya yatkın olduklarını ortaya koymuştur (Lam, Peng, Mai ve Jing, 2009; Yen, Yen, Chen, Chen ve Ko, 2007; Xiuqin vd., 2010). Tam tersi aile içinde güven ortamının sağlanmasının ve iletişimin güçlü olmasının ergenlerin internet kullanımını azalttığını ortaya koyan çalışmaların da olduğu görülmektedir (Cho ve Cheon 2005; Lei ve Wu, 2007). Aile içindeki güven ortamının sağlanması konusunda ebeveynlerin sorumlulukları bulunmaktadır. Ebeveynlerin ailenin bir üyesi olarak ergenlere karşı tutumları ailedeki güven ortamının sağlanmasında etkili olan unsurlardan biridir.

Ebeveyn tutumlarına yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde helikopter ebeveynlik kavramı göze çarpmakta ve bu ebeveynlerin ön plana çıkan özelliklerinin çocuklarından yüksek başarı beklentileri ve çocuklarını hayatlarının ilgi odağı yapmaları olduğu görülmektedir (Odenweller, Booth Butterfield ve Weber, 2014). Helikopter ebeveyn tutumuna sahip bireyler çocuklarının sürekli bir şeyleri eksik yapabilme ihtimallerini düşündüklerinden son derece kaygılıdır ve çocuklarının yapabilecekleri işleri dahi onun yerine yapma, çocuğun okul hayatı ile ilgili sorunlarda rahatsızlık verecek derecede ilgilenme gibi davranışlar sergilemektedirler (Kalkan ve Odacı, 2007; Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014). Helikopter ebeveyn tutumu ile büyüyen çocukların ilerleyen yaşlarda daha çok duygusal sorunlar yaşadıkları, yetişkin yaşamlarında tolerans eşiklerinin düşük olduğu, kendilerini ifade etme becerilerinin zayıf ve küçük sorunlar karşısında bile mücadele etme becerilerinin gelişmediği gözlenmiştir (Kouros vd., 2017; Ungar, 2009).

Literatürde ergenlerin sosyal medya ve teknoloji bağımlıkları incelendiğinde sağlıklı anne baba tutumunun olmadığı ailelerde bireylerin daha fazla internete yöneldiği ve kendilerini sosyal ağlarda ifade etmeyi tercih ettikleri görülmektedir (Campanelli, 2009; High ve Caplan, 2009). Ailesi ile iletişim kuramayan, etkin zaman geçiremeyen ve tutarsız davranışlarla karşı karşıya kalan bireylerin daha fazla sosyal medyaya yöneldikleri ifade edilmektedir (Campanelli, 2009). Tahtcher ve Goolam (2005) yapmış oldukları araştırma sonucunda sosyal beceri eksikliği ve sosyal destek değişkenlerinin teknoloji ve sosyal medya bağımlılığı için risk faktörü olduğunu ve yetersiz sosyal desteğe sahip olduğunu düşünen

bireylerin yalnızlık duygularıyla mücadele etmek için farklı arayışlara yöneldiklerini ifade etmişlerdir.

Ergenlik döneminde ailesinden yeterli sosyal desteği alamayan bireylerin kişilerarası ilişkilerinde mutsuzluk yaşadığı ve bunun sonucunda yapay bir sosyal destek ağı olan sanal dünyaya yöneldiği ifade edilmektedir (Caplan, 2002). Gereğinden fazla kontrol altında tutmaya çalışma davranışı sonucunda ergenlerde baskı hissettiren anne baba tutumlarının bireylerin sosyal medya fenomenlerine bağımlılığını etkileyeceği düşünüldüğünden bu çalışma kapsamında lise öğrencilerinin sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlıkları ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Sosyal medya kullanımının gençler üzerinde hızla yaygınlaştığı ve buna bağlı olarak ortaya çıkabilecek sorun alanlarının da incelenmesi ve takip edilmesinin önemli olduğu ifade edilmektedir (Deniz ve Gürültü, 2018). Bireylerin internete ve sosyal medya hesaplarında daha fazla vakit geçirmesinde ebeveyn ve ergen arasındaki ilişkinin önemli bir etken olduğu araştırmalar tarafından ortaya konulmaktadır (Xu vd., 2014; Xiuqin vd., 2010). Özellikle fenomenlerin hayatları ergenlik dönemindeki bireyler için daha çekici hale gelmekte ve bireyler fenomenlerin yaptıkları paylaşımları takip etmektedir (Yaylagül, 2017). Literatürde gençler üzerinde etkisi olduğu düşünülen fenomen yaşantılarına yönelik çalışmaların sayısının sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmadan elde edilecek sonuçların bir taraftan bu konuya yönelik literatüre katkıda bulunacağı ve gelecek çalışmalara katkı sağlayacağı, diğer taraftan psikolojik danışma uygulamalarında ve öğrencilere dönük okullarda yapılacak psikoeğitim çalışmalarında göz önünde bulundurulabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırma problemleri şu şekilde belirlenmiştir:

1. Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişki cinsiyete göre anlamlı fark göstermekte midir?

Yöntem

Bu bölümde araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizine yönelik izlenen işlemsel yollar hakkında bilgi verilmektedir.

Araştırma Modeli

Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel ve betimsel tarama modeli kullanılarak tasarlanmıştır.

Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu Giresun ve Samsun ilindeki liselerde öğrenim gören 379 lise öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında çalışmaya katılan gönüllü öğrencilerin 197'si (%52) kadın, 182'si (%48) erkektir. Sınıf düzeyi açısından bakıldığında 89 öğrencinin dokuzuncu sınıf (%23.5), 120 öğrencinin onuncu sınıf (%31.7), 132 öğrencinin on birinci sınıf (%34.8) ve 38 öğrencinin on ikinci sınıf (%10) olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında Televizyon Programlarına Bağımlılık Ölçeği, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) ve araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgilerinin yer aldığı Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Kullanılan formlara ilişkin detaylar aşağıda sunulmaktadır.

Televizyon Programlarına Bağımlılık Ölçeği (Sosyal Medya Fenomenlerine Bağlanmışlık Uyarlaması)

Russell, Norman ve Heckler (2004) tarafından geliştirilmiş olan ölçek 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye ve sosyal medya fenomenlerine uyarlanmış hali Yaylagül (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracı; kaçış, moda, taklit etme, modelleme, arzulama ve özel eşyalara sahip olma şeklinde altı alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipi derecelendirmeye sahip ölçme aracının iç tutarlılık katsayısı .87 olarak tespit edilmiştir (Yaylagül, 2017). Bu çalışma kapsamında ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .86 bulunmuştur. Ölçekten alınan yüksek puanlar fenomenlere bağlanmışlığın yüksek olduğunu

göstermektedir. Ölçekten örnek madde “sosyal medyada takip ettiğim kişilerin videolarını izlemek/fotoğraflarına bakmak günün sorunlarını unutmamda bana yardımcı olur” şeklindedir.

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ)

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, çocukların ve yetişkinlerin anne ve babalarından algıladıkları aşırı koruma ve müdahale ile karakterize olmuş tutumlarını belirlemek amacıyla Yılmaz (2019) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek anne ve baba olarak iki ayrı formda cevapların işaretlenebileceği şekilde düzenlenmiştir. Ölçek 25 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar; etik ve ahlaki konularda helikopterlik, akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik, temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik ve duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik şeklindedir. Ölçme aracı 4'lü likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Helikopter anne ölçeğine ait iç tutarlılık katsayısı .85, helikopter baba ölçeğine ait iç tutarlılık katsayısı ise .83 olarak hesaplanmıştır (Yılmaz, 2019). Bu çalışma kapsamında helikopter anne ölçeğine ait iç tutarlılık katsayısı .87, helikopter baba ölçeğine ait iç tutarlılık katsayısı ise .85 olarak bulunmuştur. Ölçekten örnek madde “Okul notlarım için benden daha çok o kaygılanırdı” şeklindedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri Giresun ve Samsun ilindeki liselerde öğrenim gören öğrencilerden elde edilmiştir. Öğrencilerin gönüllülük esasına göre çalışmaya katılmalarına özen gösterilmiş olup verilerin toplandığı okulların idarecilerinden izin alınmıştır. Öğrencilere ders dönemi içerisinde ölçme araçları dağıtılarak toplanan veriler için gerekli etik kurul izni Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 2023-1257 karar sayısı ile 27.01.2023 tarihinde verilmiştir.

İşlem ve Verilerin Analizi

Field (2013) araştırmada istatistiksel analizlere başlamadan önce verilerin kontrol edilmesi ve varsayımların karşılanması gerektiğini ifade etmektedir. Bu doğrultuda ilk olarak kayıp değer analizi, uç değer analizi ve normal dağılım analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularında kayıp verilerin ve uç değerlerin olmadığı tespit edilmiş ve verilerin normal

dağılım sergilediği gözlenmiştir (Tablo 1). Verilerin analizini gerçekleştirmek amacıyla SPSS 20.0 paket programından yararlanılmış, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) kullanılmıştır.

Tablo 1. Ölçme Araçlarına İlişkin Basıklık ve Çarpıklık Katsayıları

	N	Min.	Mak.	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık		Basıklık	
						Değer	Hata	Değer	Hata
Fenomene Bağlanmışlık	379	16.00	65.00	33.45	9.76	.46	.13	-.06	.25
Helikopter Anne Tutumu	379	21.00	81.00	46.50	10.92	.40	.13	-.32	.25
Helikopter Baba Tutumu	379	21.00	81.00	40.90	9.94	.51	.13	.48	.25

Bulgular

Verilerin analizinde değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısından faydalanılmıştır. Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) kullanılmıştır.

Alt Problem 1: Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları kullanılmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Medya Fenomenlerine Bağlanmışlık ile Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Fenomene Bağlanmışlık	1								
2. Kaçış	.73**	1							
3. Moda	.64**	.32**	1						

Tablo 2 devamı. Sosyal Medya Fenomenlerine Bağlanmışlık ile Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Analizi Sonuçları

4. Taklit Etme	.71**	.41**	.24**	1					
5. Modelleme	.75**	.43**	.32**	.56**	1				
6. Arzulama	.72**	.40**	.36**	.44**	.47**	1			
7. Özel Eşya Sahip Olma	.63**	.34**	.32**	.33**	.44**	.41**	1		
8. Helikopter Anne Tutumu	.27**	.12*	.08	.24**	.28**	.29**	.14**	1	
9. Helikopter Baba Tutumu	.22**	.11*	.10	.17**	.23**	.22**	.12*	.72**	1

N = 379, **p < .01, *p < .05

Tablo 2 incelendiğinde sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile helikopter anne tutumu ($r = .27, p < .01$) arasında ve sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile helikopter baba tutumu ($r = .22, p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık alt boyutlarından kaçış ile helikopter anne tutumu ($r = .12, p < .05$) arasında, taklit etme ile helikopter anne tutumu ($r = .24, p < .01$) arasında, modelleme ile helikopter anne tutumu ($r = .28, p < .01$) arasında, arzulama ile helikopter anne tutumu ($r = .29, p < .01$) arasında ve özel eşyalara sahip olma ile helikopter anne tutumu ($r = .14, p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık alt boyutlarından kaçış ile helikopter baba tutumu arasında ($r = .11, p < .05$), taklit etme ile helikopter baba tutumu ($r = .17, p < .01$) arasında, modelleme ile helikopter baba tutumu ($r = .23, p < .01$) arasında, arzulama ile helikopter baba tutumu ($r = .22, p < .01$) arasında ve özel eşyalara sahip olma ile helikopter baba tutumu ($r = .12, p < .05$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Alt Problem 2: Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişki cinsiyete göre anlamlı fark göstermekte midir?

Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) tekniğinden faydalanılmıştır. MANOVA testine ilişkin sonuçlar Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3. Cinsiyetin sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişki üzerindeki etkisini açıklayan MANOVA testi sonuçları

Değişken	Varyans Kaynağı	N	M	SS	Sd	F	p	η^2
Fenomen	Kadın	197	34.12	9.57	1-376	1.76	.185	.005
	Erkek	181	32.79	9.94				
Kaçış	Kadın	197	7.47	2.94	1-376	.001	.979	.000
	Erkek	181	7.48	2.96				
Moda	Kadın	197	7.95	2.69	1-376	67.81	.000*	.153
	Erkek	181	5.82	2.30				
Taklit	Kadın	197	4.94	2.15	1-376	5.84	.016*	.015
	Erkek	181	5.52	2.52				
Model	Kadın	197	5.30	2.15	1-376	.376	.540	.001
	Erkek	181	5.44	2.18				
Arzu	Kadın	197	4.71	1.96	1-376	4.70	.031*	.012
	Erkek	181	5.17	2.17				
Özel	Kadın	197	3.75	1.76	1-376	4.80	.029*	.013
	Erkek	181	3.36	1.66				
HeliAn	Kadın	197	44.93	11.01	1-376	8.53	.004*	.022
	Erkek	181	48.18	10.62				
HeliBa	Kadın	197	39.75	9.97	1-376	5.42	.020*	.014
	Erkek	181	42.12	9.80				

($\lambda=.735$, $F(16.66)=8.00$, $p=.000$; $p<.05$; $\eta^2:.265$; Taklit: Taklit etme, Model: Modelleme, Arzu:

Arzulama, Özel: Özel eşyalara sahip olma, HeliAn: Helikopter anne tutumu, HeliBa: Helikopter baba tutumu)

Manova testi sonuçları incelendiğinde cinsiyetin sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkide anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir ($\lambda=.735$, $F(16.66)=8.00$, $p=.000$ $p<.05$).

Tablo 3 değerlendirildiğinde fenomenlere bağlanmışlık toplam puanı [$F(1-376) = .185$, $p>.05$], fenomenlere bağlanmışlık alt boyutlarından kaçış [$F(1-376) = .979$, $p>.05$] ve modelleme puanları [$F(1-376) = .540$, $p>.05$] cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Fenomenlere bağlanmışlık alt boyutlarından moda [$F(1-376) = .000$, $p<.05$], taklit etme [$F(1-376) = .016$, $p<.05$], arzulama [$F(1-376) = .031$, $p<.05$], özel eşyalara sahip olma [$F(1-376) = .029$, $p<.05$] puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda algılanan helikopter anne tutumu [$F(1-376) = .004$, $p<.05$] ve algılanan helikopter baba tutumu [$F(1-376) = .020$, $p<.05$] da cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre kız öğrencilerinin fenomenlere bağlanmışlık alt boyutlarından moda ve özel eşyalara sahip olma puanlarının

erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin fenomenlere bağlanmışlık alt boyutlarından taklit etme ve arzulama puanları ile algılanan helikopter anne ve algılanan helikopter baba tutumları puanları kız öğrencilere göre daha yüksektir.

Etki büyüklüğü açısından değerlendirildiğinde taklit etme, arzulama, özel eşyalara sahip olma alt boyutları ile algılanan helikopter anne ve algılanan helikopter baba tutumlarının etki büyüklüğü değerlerinin sırasıyla .015, .012, .013, .022 ve .014 olduğu tespit edilmiş ve bu etkinin küçük bir etki olduğu görülmektedir. Moda alt boyutunun etki büyüklüğünün ise .153 olduğu görülmüştür. Elde edilen bu değer geniş bir etki olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Teknoloji kullanımı, internette ve sosyal medyada geçirilen süre son yıllarda özellikle ergenlik dönemindeki bireyler arasında hızla yaygınlaşmaktadır (Johansson ve Göttestam, 2004). Ergenlik döneminde bireylerin yaşam biçimleri yeniden şekillenmekte ve bireyler duygusal dalgalanmalarla mücadele etmektedir (Odacı ve Çikrıkci, 2017). Ergenlik dönemindeki bireyin kendisini iyi ifade edebilmesinde, kendisine inanmasında ve güvenmesinde ebeveyn tutumlarının önemli bir yeri olduğunu ifade eden Çalışkan ve Özbay (2015) güven verici aile ortamı sağlanmadığında bireylerin sosyal medyaya ve dijital oyunlara yöneldiğini belirtmektedir.

Lise öğrencilerinin sosyal medya fenomenlerine bağlanışlıkları ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada, sosyal medya fenomenlerine bağlanışlık ile algılanan helikopter anne tutumu ve algılanan helikopter baba tutumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen bu sonuca göre anneden ve babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumu yükseldikçe lise öğrencilerinin sosyal medya fenomenlerine bağlanışlıklarının yükseleceği görülmektedir. Benzer şekilde Canoğulları ve Güçray (2014) internette fazla vakit geçiren bireylerin anne ve babalarını daha kontrolcü algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Literatür incelendiğinde birçok araştırma sonucunda aile içinde kısıtlama ve kontrol hakim

olduğunda bağımlılığının ve bağlanmanın arttığı görülmektedir (Lee ve Chae, 2007; Lei ve Wu, 2007). Baskıcı ve kontrolcü ailelerde yetişen bireyler, duygularını paylaşabilecekleri bir ortama sahip olmadıkları için sosyal ağlara ve fenomen yaşantılarına daha fazla özenmekte ve bu yaşantıları daha fazla takip etmektedir. Bu durum bireylerin kendi hayatlarından mutsuz olmasına ve fenomenlerin yaşantısına özenmesine yol açmakta ve ailelerinden uzaklaşmalarına neden olmaktadır.

Amerikalı genç yetişkin ebeveynlerle yaptıkları çalışma sonucunda, helikopter ebeveyn tutumuna sahip olmanın çocuklarda daha fazla oyun ve sosyal medya bağımlılığı artırdığını tespit eden Hwang, Jung, Ko ve Zhang (2022), helikopter ebeveynliğin aynı zamanda ruh sağlığı problemleri üzerinde de etkili olduğunu ifade etmektedir. Arslan (2015), sağlıklı bir birey olmanın temel özelliklerinden birinin yeterli duygusuna sahip olmak gerektiğini belirtmekte ve helikopter ebeveyn tutumu sergileyen anne babaların çocuklarına problemlerle tek başına mücadele edemeyecekleri, tek başına bir şey yapamayacakları ve yetersiz bir birey oldukları mesajını vermektedir. Bu durum bireylerin ailelerinden uzaklaşmalarına ve sosyal medyaya yönelmelerine neden olmaktadır. Çocuklar bu şekilde sosyal ağlarda kendilerini ifade etmeyi tercih etmektedir (Campanelli, 2009; High ve Caplan, 2009)

Araştırma sonucunda sosyal medya fenomenlerine bağlanışlığın cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği, sosyal medya fenomenlerine bağlanışlık alt boyutlarından moda, taklit etme, arzulama ve özel eşyalara sahip olmanın cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Moda ve özel eşyalara sahip olma alt boyutlarının kadınlarda erkeklere göre daha yüksek olduğu, taklit etme ve arzulama alt boyutunun ise erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Balcı, Bekiroğlu ve Delal (2020) sevilen medya karakteri ile kurulan davranışsal ve duygusal bağın cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini gözlemiştir. Balcı ve Demir (2018) yaptıkları araştırma sonucunda, kadın ve erkek katılımcıların ünlü kişilere karşı duygusal bağın birbirine yakın olduğunu anlamlı bir farklılık oluşturmadığını ifade etmektedir. Bireylerin sosyal medya platformlarından instagram üzerinden satın alma davranışlarını inceleyen Özeltürkay, Bozyiğit ve Gülmez (2017), kadınların erkeklere göre daha fazla alışveriş

yaptıklarını tespit etmiştir. Bu durum kadınların erkeklere göre modayı daha fazla takip etmeleri ve alışverişe daha fazla düşkün olmaları ile açıklanabilir.

Sosyal medya ve tüketim ilişkisini araştıran Akyazı (2019) ünlü kişilerin toplumdaki bireyler özellikle gençler tarafından rol model alındığını, giydikleri kıyafetlerden kullandıkları eşyalara kadar yakından takip edildiklerini belirtmektedir. Duke Üniversitesinde 12 tane erkek maymunla yapılan bir araştırmada, maymunların ünlülere duyduğu hayranlık araştırılmıştır. Susamış maymunlara 2 seçenek sunulmuş ve birinde en sevdikleri içecek, diğerinde ise bir bilgisayar ekranında sürüde popüler olan maymunun resmi gösterilmiştir. Maymunlar resimlere bakmayı tercih etmişlerdir. Bu durumun popülerlik, güç ve çekicilikten kaynaklandığı belirtilmektedir (Alniak, 2016).

Araştırmanın bir diğer sonucunda ise algılanan helikopter anne tutumu ve algılanan helikopter baba tutumunun cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve algılanan helikopter anne ve baba tutumunun erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre anne ve babaların erkek çocuklara daha fazla helikopter tutum sergilediği görülmektedir. Yılmaz (2020) Türkiye’de helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin özelliklerini incelediği araştırmasında, kız öğrencilerin %28.4’ünün, erkek öğrencilerin ise %16.2’sinin ebeveynlerinin helikopter tutum sergilediklerini ifade etmektedir. Aynı zamanda Yılmaz (2020) algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçtan farklı olarak McGinley (2018) algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının cinsiyete göre farklılık oluşturmadığını gözlemiştir. Okray (2016), algılanan helikopter ebeveyn tutumunun cinsiyete göre değişiklik gösterdiğini ve erkeklerin kadınlara göre ailelerini helikopter ebeveyn olarak daha yüksek düzeyde algıladıklarını tespit etmiştir. Araştırma sonuçlarındaki farklılığının örneklem grubundaki farklılıklardan, ebeveynlerin sosyo-ekonomik statülerinden ve eğitim durumlarından da kaynaklanabileceği gibi Türk aile yapısının çocuk üzerindeki etkisinin önemini de göstermektedir.

Bu araştırma örneklem olarak Giresun ve Samsun ilinde öğrenim gören 379 lise öğrencisi ile; yöntem olarak nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel tarama modeli

ile sınırlıdır. Bu araştırmada elde edilen sonuçlara ilişkin gelecek araştırmacılara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

- Helikopter ebeveyn tutumlarının çocuklar üzerindeki etkisini fark ettirmek için anne babalara helikopter ebeveynlik ve çocuklar üzerindeki etkileri gibi konularda seminerler düzenlenebilir.
- Sosyal medyada geçirilen süreyi kısaltmak amacıyla aile içerisinde dijital detoks günleri planlanabilir. Böylece sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık düzeylerinin düşürülmesine katkı sunulabilir.
- Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ve algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile ilişkisi olacağı düşünülen kavramlar (öz-yeterlik, sosyal kaygı, duygusal özerklik gibi) araştırmalara dahil edilerek literatüre katkı sunulabilir.
- Farklı illerde ve farklı kademedeki öğrenciler ile benzer araştırmalar yürütülebilir, nitel araştırma yöntemleriyle yapılacak araştırmalarda sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin boyutları ve nedenleri ayrıntılı şekilde ele alınabilir.

Kaynakça

- Akyazı, A. (2019). Sosyal medya ve tüketim ilişkisi: Popüler ünlülerin instagram hesapları üzerine bir araştırma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 93-108. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.423538>
- Alnıak, N. (2016). Ünlülere Neden Hayran Oluruz? <https://nbeyin.com.tr/unlulere-neden-hayran-oluruz/> 23.01.2023.
- Anderson, M. ve Jiang, J. (2018). Teens, social media & technology 2018. *Pew Research Center*, 31(2018), 1673-1689.
- Arslan, G. (2015). Ergenlerde psikolojik sağlık: Bireysel koruyucu faktörlerin rolü. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(44), 73-82.
- Ayas, T., Çakır, Ö. & Horzum, H. B. (2011). Ergenler için bilgisayar bağımlılığı ölçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 439-448.

- Balcı, Ş. & Demir, Y. (2018). Televizyon izleme alışkanlıklarında parasosyal etkileşim etkisi ile yalnızlık arasındaki ilişki. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 47, 386- 408.
- Balcı, Ş., Bekiroğlu, O. & Delal, Ö. (2020). Sosyal medyada ünlü takibi: Parasosyal etkileşim ve yalnızlık bağlamında bir saha araştırması. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 11(21), 386-408.
- Bradley-Geist J. & Olson-Buchanan J. (2014) Helicopter parents: An examination of the correlates of over-parenting of college students. *Education Training*, 56(4), 314-328. <http://dx.doi.org/10.1108/ET-10-2012-0096>
- Campanelli, E. (2009). *The internet's impact on social isolation* (Unpublished master's thesis). Kean University, United States of America.
- Canoğulları, Ö. & Güçray, S. S. (2014). İnternet bağımlılık düzeyleri farklı ergenlerin cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygıları ve anne baba tutum algılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 42-57.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computer in Human Behavior*, 18(5), 553-575. [https://doi.org/10.1016/S0747-5632\(02\)00004-3](https://doi.org/10.1016/S0747-5632(02)00004-3)
- Cho, C. H. & Cheon, H. J. (2005). Children's exposure to negative internet content: Effects of family context. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 49(4), 488-509. https://doi.org/10.1207/s15506878jobem4904_8
- Çalışkan, Ö. & Özbay, F. (2015). 12-14 yaş aralığındaki ilköğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımını eksenli yabancılaşma ve anne baba tutumları: düzce ili örneği. *Journal of International Social Research*, 8(39), 441-458. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20153913765>
- Deniz, L. & Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamanu Eğitim Dergisi*, 26(2), 355-367. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.389780>
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics Using IBM SPSS* (4th ed.). London: Sage Publications.
- High, A. C. & Caplan, S. E. (2009). Social anxiety and computer-mediated communication during initial interactions: Implications for the hyperpersonal perspective. *Computers in Human Behavior*, 25(2), 475-482. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2008.10.011>

- Hwang, W., Jung, E., Fu, X., Zhang, Y., Ko, K., Lee, S. A., ... Kang, Y. (2022). Typologies of helicopter parenting in American and Chinese young-adults' game and social media addictive behaviors. *Journal of Child and Family Studies*, 31(4), 1030-1044. <https://doi.org/10.1007/s10826-021-02213-w>
- Johansson A. & Götestam G. (2004). Internet addiction: Characteristics of a questionnaire and prevalence in Norwegian youth (12–18 Years). *Scandinavian Journal of Psychology*, 45(3), 223-229. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.2004.00398.x>
- Kaess, M., Durkee, T., Brunner, R., Carli, V., Parzer, P., Wasserman, C., ... Wasserman, D. (2014). Pathological internet use among European adolescents: Psychopathology and self-destructive behaviours. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 23(11), 1093-1102. <https://doi.org/10.1007/s00787-014-0562-7>
- Kalkan, M. & Kaygusuz, C. (2013). *İnternet bağımlılığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kalkan, M. & Odacı, H. (2007). Psikolojik doğum sırası ve ana babaya bağlanma: Okul öncesi öğretmen adayları üzerine bir çalışma. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5(3), 810-819.
- Kokka, I., Mourikis, I., Nicolaides, N. C., Darviri, C., Chrousos, G. P., Kanaka-Gantenbein, C. & Bacopoulou, F. (2021). Exploring the effects of problematic internet use on adolescent sleep: A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(2), 760. <https://doi.org/10.3390/ijerph18020760>
- Kouros, C. D., Pruitt, M. M., Ekas, N. V., Kiriaki, R. & Sunderland, M. (2017). Helicopter parenting, autonomy support, and college students' mental health and well-being: The moderating role of sex and ethnicity. *Journal of Child and Family Studies*, 26(3), 939-949. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0614-3>
- Kuss, D. J., Griffiths, M. D., Karila, L. & Billieux, J. (2014). Internet addiction: A systematic review of epidemiological research for the last decade. *Current Pharmaceutical Design*, 20(25), 4026-4052. <https://doi.org/10.2174/13816128113199990617>
- Lam, L. T., Peng, Z. W., Mai, J. C. & Jing, J. (2009). Factors associated with Internet addiction among adolescents. *CyberPsychology & Behavior*, 12(5), 551–555. <https://doi.org/10.1089/cpb.2009.0036>

- Lee, S. J. & Chae, Y. G. (2007). Children's internet use in a family context: Influence on family relationships and parental mediation. *CyberPsychology & Behavior*, 10(5), 640-644. <https://doi.org/10.1089/cpb.2007.9975>
- Lei, L. & Wu, Y. (2007). Adolescents' paternal attachment and internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 10(5), 633-639. <https://doi.org/10.1089/cpb.2007.9976>
- Li, W., Garland, E. L. & Howard, M.O. (2014). Family factors in Internet addiction among Chinese youth: A review of English- and Chinese-language studies. *Computers in Human Behavior*, 31, 393–411. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.11.004>
- McGinley, M. (2018). Can hovering hinder helping? Examining the joint effects of helicopter parenting and attachment on prosocial behaviors and empathy in emerging adults. *The Journal of Genetic Psychology*, 179(2), 102-115. <https://doi.org/10.1080/00221325.2018.1438985>
- Odacı, H. & Çikrikci, Ö. (2017). Problemlı internet kullanımında depresyon, kaygı ve stres düzeyine dayalı farklılıklar. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 4(1), 41-50. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2017.4.1.0020>
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M. & Weber, K. (2014). Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials. *Journal Communication Studies*, 65(4), 407-425. <http://dx.doi.org/10.1080/10510974.2013.811434>
- Okray, Z. (2016). Helicopter parenting and related issues: Psychological well being, basic psychological needs and depression on university students. *Curr Res Educ*, 2(3), 165-173.
- Özeltürkay, E. Y., Bozyiğit, S., & Gülmez, M. (2017). Instagram'dan alışveriş yapan tüketicilerin satın alma davranışları: Keşifsel bir çalışma. *Öneri Dergisi*, 12(48), 175-198. [10.14783/maruoneri.vi.331668](https://doi.org/10.14783/maruoneri.vi.331668)
- Russell, C. A., Norman, A. T. & Heckler, S. E. (2004). The consumption of television programming: Development and validation of the connectedness scale. *Journal of Consumer Research*, 31(1), 150-161. <http://dx.doi.org/10.1086/383431>
- Saletti, S. M. R., Van den Broucke, S. & Chau, C. (2021). The effectiveness of prevention programs for problematic Internet use in adolescents and youths: A systematic review

- and meta-analysis. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 15(2).
<http://dx.doi.org/10.5817/CP2021-2-10>
- Shaw, M. & Black, D. W. (2008). Internet addiction: Definition, assessment, epidemiology and clinical management. *CNS Drugs*, 22(5), 353-365. <https://doi.org/10.2165/00023210-200822050-00001>
- Şenel, A. F. & Çakmak Tolan, Ö. (2022). Ergenlerde internet bağımlılığının algılanan ebeveyn kabul/ reddi, duygu düzenleme ve psikolojik belirtiler bağlamında incelenmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(47), 1-22.
<http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3062>
- Thatcher, A. & Goolam, S. (2005). Development and psychometric properties of the Problematic Internet Use Questionnaire. *South African Journal of Psychology*, 35(4), 793-809. <http://dx.doi.org/10.1177/008124630503500410>
- Tsitsika, A., Janikian, M., Schoenmakers, T. M., Tzavela, E. C., Ólafsson, K., Wójcik, S., ... Richardson, C. (2014). Internet addictive behavior in adolescence: A cross-sectional study in seven European countries. *Cyberpsychology Behavior, and Social Networking*, 17(8), 528-535. <https://doi.org/10.1089/cyber.2013.0382>
- TÜİK (2022). İstatistiklerle Gençlik, 2021. *Haber Bülteni*, 45634. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2021-45634/> 25.01.2023.
- Ungar, M. (2009). Overprotective parenting: Helping parents provide children the right amount of risk and responsibility. *The American Journal of Family Therapy*, 37(3), 258-271. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/01926180802534247>
- Xiuqin, H., Huimin, Z., Mengchen, L., Jinan, W., Ying, Y. & Ran, T. (2010). Mental health personality and parental rearing styles of adolescents with Internet addiction disorder. *CyberPsychology, Behavior, and Social Networking*, 13(4), 401-406. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0222>
- Xu, J., Shen, L., Yan, C., Hu, H., Yang, F. Wang, L., ... Shen, X. M. (2014). Parent-adolescent interaction and risk of adolescent internet addiction: a population-based study in Shanghai. *BMC Psychiatry*, 14, 112. <https://doi.org/10.1186/1471-244x-14-112>

- Yaylagül, Ş. (2017). Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlığın belirlenmesi: Yükseköğretim öğrencileri üzerine bir uygulama. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 219-235. <https://doi.org/10.30803/adusobed.349934>
- Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. C., Chen, S. H. & Ko, C. H. (2007). Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *CyberPsychology & Behavior*, 10(3), 323-329. <https://doi.org/10.1089/cpb.2006.9948>
- Yılmaz, H. (2019). İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 3-31. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201931114>
- Yılmaz, H. (2020). Türkiyede helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(46), 133-160. <https://doi.org/10.21560/spcd.v20i54504.540233>
- Yudes, C., Rey, L. & Extremera, N. (2022). The moderating effect of emotional intelligence on problematic internet use and cyberbullying perpetration among adolescents: gender differences. *Psychological Reports*, 125(6), 2902-2921. <http://dx.doi.org/10.1177/00332941211031792>